

Isten és az emberek szolgálatában

Ajánló szavak Gyöngyössy Orsolya könyvéhez

Mai világunkban olyan hihetetlennek tűnik, de az elmúlt két-három évszázadban a vallásnak, és ezáltal a helyi plébániáknak, egyházközségeknek nagyon fontos szerepe volt nemcsak a szűkebben vett hitéletben, hanem a társadalmi élet minden szintjén is. „Funkcionáriusai”, elsősorban a lelkészkedő papok és laikus segítők (kántorok, bábák, búcsúvezetők) szolgálták Istent, de sokan aktív szereplői voltak a helyi közéletnek is. Véleményük befolyásoló lehetett, életvitelük viselkedési mintát nyújthatott szélesebb rétegeknek nem csupán a szűkebb értelemben vett vallási életben, hanem a közösség, a közjő szolgálatában is. A vallás erkölcsi parancsai és elvárásai a mindennapokban eligazodási pontot jelentettek. Ez a világ sem volt természetesen konfliktus nélküli, hiszen emberek alkották. Szabályszegéseik ezért nagyobb visszhangot kelthettek, mint más egyszerű ember esetében. Normakövetésük és normaszegésük dokumentumai a kutatásnak fontos forrásai.

Gyöngyössy Orsolya a lelkipásztorkodó alsópapság kutatásához a 2000-es években az elsőként kapcsolódott hazánkban. E témakörbe újat hozott azzal, hogy módszeresen kezdte föl-tárni a papság laikus segítőinek – a tudományos érdeklődés látóköréből máig kihagyott, kimaradt – társadalmi szerepét. Csongrádon ehhez gazdag forrásanyagot talált. Róluk szólnak tehát Gyöngyössy Orsolya jórészt a történeti néprajz és a mikrotörténet módszerével és szemléletével megírt tanulmányai: papokról, kántorokról, bábákról, búcsúvezetőkről, látó asszonyokról, egyéni és közösségi vallásgyakorlás alkalmairól, a 19-20. század modernizálódó társadalmi keretében. Fontos adatokat szolgáltatva Csongrád, s tágabban a Váci Egyházmegye, az alföldi katolikus mezővárosok újkori történetéhez. Az elszórtan, folyóiratokban, konferenciakötetekben megjelent tanulmányokat gyűjtötte kötetbe a Szerző.

Nagy szolgálatot is tett ezzel: megismerhetjük elődeink életét, okulhatunk hibáikból, követhetjük jó példáikat. Hiszen a tudományos kutatás, így a vallási és történeti néprajzi, társadalomtörténeti kutatás sem az íróasztalfióknak szól. Elődeink – saját felmenőink – életének megismerése egyúttal megbecsülésüket is jelenti. Gyökereink feltárását, örökség- és értékörzést is. Használjuk tehát Gyöngyössy Orsolya írásait ilyen tekintetben is!

Gyöngyössy Orsolya öt éven keresztül tanítványom volt, a filozófia és néprajz szakjai mellett elvégezte a vallási néprajzi speciális képzést is. Nagy öröm egy tanárnak látni, hogy már egyetemi évei alatt sikeres egykori diákja problémaérzékenységével és nyitottságával, nagy szorgalmával és munkabíráásával, önképzéssel hová jutott: ma itthon és (szakterületén) külföldön is ismert, jól képzett kutatóvá érett. Háta mögött több külföldi tanulmányúttal, hazai és külhoni konferenciárészvétellel, könyvek és tanulmányok sorával. Magánéletében pedig boldog családanya, szülővárosát szerető, azért dolgozó közéleti ember. Nemcsak tanulmányaiból okulhatunk tehát!

Ezekkel a gondolatokkal ajánlom Gyöngyössy Orsolya tanulmánykötetét a szakmabéli kollégáknak, a társadalomtudományok művelőinek, de még inkább a csongrádiaknak épülésükre és gazdagodásukra!

Szeged – Kunszentmárton, 2019. április 5.
Ferreri Szent Vince emléknapiján

Barna Gábor
néprajzkutató
egyetemi tanár